

Сучасні погляди на дитяче мовлення у лінгвістиці та психолінгвістиці

Т. А. Чаюк

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

*Corresponding author. E-mail: chajuk.t@gmail.com

Paper received 25.01.17; Accepted for publication 05.02.17.

Анотація. У статті розглядаються та аналізуються сучасні підходи до вивчення проблеми дитячого мовлення у лінгвістиці та психолінгвістиці. Виокремлено основні напрями досліджень у лінгвістичному та психолінгвістичному аспектах. З'ясовано, що у лінгвістичному аспекті дитяче мовлення є особливою системою знань, вмінь та навичок відповідно до певних мовних правил. Згідно з психолінгвістичним аспектом дитяче мовлення є особливим етапом онтогенетичного розвитку мовлення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Зроблено висновок, що для всебічного аналізу, адекватних висновків та рекомендацій необхідний комплексний підхід.

Ключові слова: дитяче мовлення, лінгвістика, психолінгвістика, онтолінгвістика.

Вступ. Тема дитячого мовлення і світобачення є однією з основних проблем досліджень у лінгвістиці та психолінгвістиці, це зумовлено насамперед тим, що вивчення дитячого мовлення (ДМ) і світобачення дає уявлення про загальний процес формування мовлення особистості. Отримані в ранньому дитинстві знання та враження міцно фіксуються в асоціативно-вербальній мережі мовної особистості та суттєво впливають на специфіку розуміння, володіння і використання мови дорослою людиною [1].

Особливості ДМ були й залишаються предметом вивчення ряду робіт вітчизняних та зарубіжних учених. Проблема дитячого мовлення і світобачення досліджувалася в рамках лінгвістичного підходу О. М. Гвоздевим, Т. Ю. Єрофєєвою, Н. І. Лепською, О. О. Рульовою, Н. Ю. Семенченко, О. С. Снітко, Д. І. Слобіним, І. В. Сухан, С. Н. Цейтлін, В. К. Харченко та ін.; психолінгвістичного підходу – Л. С. Виготським, А. О. Залевською, О. О. Леонтьєвим, О. Р. Лурія, К. Ф. Сєдовим, О. М. Шахнаровичем, В. Штерном та ін.

Метою статті є аналіз сучасних підходів до вивчення проблеми дитячого мовлення у лінгвістиці та психолінгвістиці.

Матеріали та методи. Основним методом дослідження є аналіз та узагальнення лінгвістичної та психолінгвістичної наукової літератури з проблеми розвитку дитячого мовлення.

Сучасні погляди на ДМ ґрунтуються на низці робіт радянських, закордонних та вітчизняних науковців, присвячених вивченню розвитку мислення. Серед цих робіт, дослідження Ж. Піаже, Л. С. Виготського, Д. Б. Ельконіна, О. О. Леонтьєва, є принципово важливими для розуміння розвитку інтелекту дитини та її мовлення, теорії цих вчених складають основну теоретичну базу дослідження ДМ.

Результати та їх обговорення. Вивчення ДМ з позицій лінгвістичного підходу зазвичай має системоцентричну спрямованість. У рамках цього напрямку специфіка мови дитини розглядається з точки зору відповідності чи невідповідності реалізації в узусі (Н. І. Лепська, М. Р. Львов, Д. І. Слобін, С. Н. Цейтлін та ін.) [2; 3]. Відповідно до цього погляду, ДМ є сферою функціонування мови, в якій не діють нормативні обмеження. При цьому в рамках лінгвістики ДМ була виявлена закономірність, що систему (тобто найзага-

льніші, основні правила мови) діти опановують раніше, ніж норму [1; 4].

Т. О. Грідіна, у межах системоцентричного підходу, розглядає ДМ як сферу реалізації потенціалу мовних форм і значень, творчого відображення закономірностей мовної системи, які пізнає дитина. Таке розуміння передбачає евристичність мовленнєво-мисленнєвої діяльності дитини, прагнення до встановлення різноманітних зв'язків між мовою та дійсністю, здатність до інтуїтивної дії у просторі мовних можливостей [5, с. 122]. Дослідниця вважає визначальною рисою лінгвістичної специфіки мовної діяльності дитини лінгвокреативність, яка проявляється як на рівні слова, так і на рівні тексту. На рівні слова лінгвокреативність виражається у вигляді лексико-семантичних інновацій та переосмислення узуальної лексики, на рівні тексту – у вигляді мовної гри й наративної діяльності дитини.

Т. І. Єрофєєва та Н. Ю. Семенченко зазначають нестандартність використання дітьми узуальних слів та словотвірних номінацій як основу експресивності ДМ [6, с. 77]. При цьому експресивність таких явищ усвідомлюється поза сферою їхнього функціонування: дитина не відчуває їхньої аномальності й створеного комічного ефекту через незнання норми. Такими, наприклад, є численні дитячі псевдотлумачення значень слів, які дитина не усвідомлює як парадоксальні.

Функціональна репрезентація мови в ДМ значно відрізняється від мовлення дорослого. Мова дитини характеризується своєю внутрішньою системністю, яка на кожному з етапів онтогенетичного розвитку постає у вигляді закріплених у мовній свідомості особистості дитини асоціативних зв'язків та опозицій між вже засвоєним мовним матеріалом і тим, що дитина пізнає [7]. Як зазначає американський дослідник Д. І. Слобін, у дитини існує своє «почуття правила», яке поступово з розвитком її лінгвістичної компетентності «наближається до нормативного» [4, с. 104].

Засвоєння мови дитиною являє собою процес, який свідчить про становлення різних рівнів її мовної здібності, апробацію виявлених закономірностей у мовній практиці, складання різноманітних асоціативних систем інтерпретації позамовного та мовного досвіду у свідомості мовної особистості. Засвоєні дитиною правила мовленнєвої поведінки відображають розвиток семантичного, лінгвокогнітивного та мотивацій-

ного рівнів лінгвістичної компетентності. «Перший пов'язаний із засвоєнням значень загальноживаних слів, другий – із формуванням знань про світ і мовну картину світу, третій характеризує здатність мотивувати вибір певної стратегії мовної поведінки, наявність усвідомленої установки на використання й породження мовних одиниць відповідно до мети спілкування» [8, с. 26]. Рівень розвитку лінгвістичної компетентності, мовної здібності обумовлює мовну активність, тобто перехід від знань мови до її вживання. Мовна активність як прояв мотиваційного рівня мовної здібності дитини може виражатися в порушенні мовного «правила» з метою привернути увагу до нестандартності форми мовної поведінки. Л. С. Виготський зазначає, що така «рання наявність специфічної установки, якої вимагає мистецтво, безсумнівно вказує на психологічну спорідненість мистецтва та гри для дитини» [7, с. 248-249]. Цю думку вченого розвивають і обґрунтовують у своїх дослідженнях сучасні вітчизняні науковці О. С. Снітко, І. В. Сухан та ін. [9]. Вони відмічають, що для дитини у лінгвістичному аспекті розвитку мовлення психологічним корелятом слова є образ-еталон, який формується, використовується та змінюється в процесі предметно-ігрової діяльності. На їх думку, поняття «образ-еталон» ототожнюється з поняттями «прототип» та «об'єкт базисного рівня». При цьому науковці наголошують, що образ-еталон являє собою індивідуальне формування у дитини об'єкту, у створенні якого важливу роль відіграє її фантазія. Дослідники прийшли до висновку, що при асоціативному аналізі об'єкту, побаченого дитиною, на образ-еталон, який зберігається у її пам'яті, відбувається накладання форми слова, пов'язаного з цим еталоном та побаченим об'єктом, що забезпечує подальший розвиток ДМ.

О. Ю. Моїсеєнко стверджує, що «оволодіння мовою як засобом знакової поведінки в суспільстві визначається надзвичайною активністю самої дитини по відношенню до мови» [10, с. 24]. Ця активність проявляється в дитячих неологізмах, які є результатом складної взаємодії словесних структур, де суттєвий компонент складають утворення за аналогією.

Подібний висновок робить О. О. Рульова [11], досліджуючи номінативний аспект дитячого мовлення. Вона зазначає, що крім непрямих номінацій (надрегуляризація, порушена референція, неправильна категоризація предметів, помилкове визначення партитивних відношень, пропуск функціональних груп у реченні) у ДМ відбувається процес утворення неологізмів (генералізація словотворчої моделі, створення власної словотворчої моделі, кореляційний тип словотвору, звукоімітація, утворення неологізмів за типом народної етимології). При цьому, вчена доводить, що в основі різноманітних типів дитячих номінацій лежить єдина когнітивна база, яка відповідає загальнолюдським розумовим операціям – таким як аналіз, синтез, узагальнення, абстрагування, категоризація, процес засвоєння інформації на базі аналогів.

Слід відмітити результати дослідження Н. Г. Фурман, які показали, що мотивованість слова в ДМ визначається можливостями мовної свідомості дитини [12, с. 20]: механізм мотивації слова форму-

ється в межах розвитку мовної здатності дитини, при чому періодом її активного становлення є етап дитячої мовленнєвої творчості. На думку дослідниці, мовна здатність обумовлена особливостями мовної системи і мовленнєвої діяльності мовця, саме вона є необхідною умовою оволодіння мовою. Мовна здатність, з одного боку, дозволяє «витягувати» з мовлення оточуючих фрагменти системного строю мови за допомогою мовного чуття, з іншого боку, є засобом формування мовної свідомості і, в кінцевому підсумку, лінгвістичної компетентності дитини. Формування мовної здатності проходить через опанування дитиною закономірностями мовної системи до засвоєння мовної норми та встановлення в її мовній практиці обмежень, які накладаються мовним стандартом [12, с. 9].

К. Л. Крутій акцентує увагу на тому, що дитина для усвідомлення способу словотворення у різних комунікативних ситуаціях, спочатку має засвоїти мотивовану лексему, співвідносячи її з предметом, явищем чи об'єктом довкілля, навчитись добирати афікси необхідної семантики [13]. Учений приходить до висновку, що свідомий вибір дитиною дошкільного віку необхідних граматичних засобів у процесі побудови зв'язного висловлювання дає їй змогу вільно користуватися мовними засобами під час спілкування, при цьому на засвоєння дітьми елементів граматичної системи мови впливають два основних чинники: залежність від простоти або складності мовного явища та ступінь його комунікативної значущості.

З огляду на вище зазначені наукові роботи, можна виокремити такі основні питання, що розглядаються у лінгвістичних дослідженнях: мотивація та ідентифікація слів, проблема тезаурусу мовної особистості дитини та семантики слова в лексиконі молодшого школяра, вираження дитиною оцінки, якості та емоцій, мовне спілкування дітей, асоціативний зв'язок значень слів у ДМ.

На нашу думку, описати мовний світ дитини тільки через лінгвістичні особливості дитячого мовлення неможливо. Для виконання цієї мети необхідний комплексний підхід, що враховує соціальні, психологічні та культурологічні чинники.

Так, психолінгвістика виявляється досить продуктивною для розробки проблем мовного онтогенезу з огляду на те, що оперує значною кількістю наукових відомостей про мовленнєву діяльність дитини. У низці психолінгвістичних досліджень Л. С. Виготського, О. Р. Лурія, В. Штерна та ін. розглядаються рефлексивні здібності дитини, зокрема схильність до метамовної рефлексії. Беручи до уваги напрацювання цих дослідників, О. С. Коляснікова визначає такі чинники, що зумовлюють різні прояви рефлексивного мислення дитини (зокрема мовленнєвого): часовий фактор; когнітивний фактор; фактор комунікативної потреби; пов'язаний з розвитком мовної здібності дитини; фактор креативності та ін. [14, с. 17-19]. З проявом мотиваційної рефлексії в ДМ пов'язане усвідомлення внутрішньої форми слова, яка відкриває шлях до розуміння змісту слова або дозволяє пояснити мотив найменування. Прагнення дитини до мотивованості мовного знака постійно знаходиться у сфері наукового інтересу дослідників. Наприклад, зближення мовних оди-

ниць за принципом помилкової етимології є основою для тлумачення внутрішньої форми мотивованих слів у ДМ та парадоксальної мотивації. У рефлексії дітей дошкільного віку у вмотивованості мовної одиниці відбивається асоціативний «мінімалізм», обумовлений особливостями поєднання когнітивного та мовного досвіду дитини.

Варто зазначити, що у таких випадках когнітивний дефіцит заповнюється прагненням пристосувати мовну структуру до типової ситуації, яка асоціюється у дитини з цим словом. Вочевидь несформованість у дітей дошкільного віку семантичного компонента мовної здібності у випадку парадоксальної мотивації незнайомого слова визначає залежність тлумачень від асоціацій звукової форми. При сприйнятті тієї або іншої мовної одиниці різними дітьми можуть повторюватися одні й ті ж самі асоціації, що свідчить про певну передбачуваність стереотипів рефлексивного пошуку дітьми вмотивованості найменування.

Результатом з'ясування внутрішньої форми слова є парадоксальні тлумачення, формальний характер яких полягає в тому, що вони здійснюються без урахування реального смислового зв'язку між лексемами, або без урахування ідіоматичних природжень, притаманних умотивованому слову.

З огляду на це, звернемо увагу на дослідження Л. О. Калмикової [15]. Вчена, проаналізував наукові факти у галузі мовленнєво-діяльнісного онтогенезу, довела, що сутність розвитку мовленнєвої діяльності у дошкільників полягає у трансформації неусвідомленого, мимовільного висловлювання у свідоме, довільне, цілеспрямоване, спрограмоване, відрефлексоване мовлення [15, с. 54].

Дослідниця робить один із висновків, що формування внутрішньомовленнєвих дій – це результат свідомого, довільного винесення назовні внутрішньої програми (схеми, плану, композиції) висловлювання, що забезпечує компенсацію ще не сформованої внутрішньомовленнєвої функції і зумовлює її поступальний розвиток. Проведене нею емпіричне дослідження підтвердило, що в онтогенезі граматичне структурування випереджає й обумовлює розвиток внутрішнього програмування ДМ. Граматичне структурування у дітей старшого дошкільного віку стає операцією з реалізації внутрішньої програми та сприяє виробленню у них програми подальшого розгортання висловлювання за правилами поверхневого синтаксису [15, с. 306].

З огляду на вищезазначені напрями дослідження ДМ, слід відмітити активний розвиток таких наук як онтолінгвістика (Б. МакВінні, К. Сноу, Л. Спектор [16] та ін.) та онтопсихолінгвістика (К. Ф. Седов [17] та ін.), який відбувається завдяки зусиллям Міжнародної асоціації з вивчення дитячого мовлення (англ. International Association for the Study of Child Language – IASCL) [16]. Основним видом діяльності цієї асоціації є спонсорство Міжнародного конгресу з вивчення дитячої мови. В межах цієї асоціації підтримується

міждисциплінарний підхід до вивчення ДМ, що охоплює широке коло питань.

Висновки. У лінгвістичному аспекті ДМ розглядається дослідниками (О. С. Снітко, І. В. Сухан, О. О. Рувьова, С. Н. Цейтлін та ін.) у таких основних напрямках: когнітивна лінгвістика (М.Р. Львов, С. Н. Цейтлін та ін.); функціональна репрезентація мови (Д. І. Слобін, Ю. Н. Караулов, К. Л. Крутій та ін.); евристичність мовленнєво-мисленнєвої діяльності (Т. О. Грідіна, Т. Ю. Єрофєєва, Н. Ю. Семенченко, О. С. Снітко, І. В. Сухан, О.О. Рувьова та ін.). У вищезазначених дослідженнях, ДМ у лінгвістичному аспекті трактується як особлива система знань, вмін та навичок відповідно до певних мовних правил, які охоплюють фонологічну, лексичну (номінативну) та синтаксичну галузі мовного розвитку дитини згідно з етапами її розумового розвитку.

У психолінгвістичному аспекті ДМ розглядається дослідниками (Л. С. Виготський, А. О. Залевська, О. О. Леонтьєв, О. Р. Лурія, К. Ф. Седов, В. Штерн та ін.) у таких основних напрямках: діяльнісний підхід (О. О. Леонтьєв, Л. С. Виготський, О. Р. Лурія); онтопсихолінгвістика (К.Ф. Седов, Л.О.Калмикова та ін.); мотиваційна рефлексія (Т. О. Грідіна, О. С. Коляснікова, О. М. Шахнарович, Н. Г. Фурман та ін.). У вищезазначених дослідженнях ДМ у психолінгвістичному аспекті розглядається як особливий етап онтогенетичного розвитку мовлення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, що співвідноситься з розвитком комунікативних здібностей дитини, які відповідають таким чинникам як соціальне мовлення, егоцентричне мовлення та внутрішнє мовлення.

Слід відмітити загальну точку зору сучасних науковців, яка полягає у тому, що мовлення дитини у дошкільному віці має, перш за все, неусвідомлений характер та може розвиватися на основі спонтанної рефлексії при умові наявності мовленнєвого середовища. При цьому мовленнєву діяльність дитини необхідно спеціально формувати. Засвоєння мови дитиною є процес, який складається з різних рівнів становлення її мовної здібності, що проявляються через апробацію виявлених нею закономірностей у мовній практиці, складання різноманітних асоціативних систем інтерпретації позамовного та мовного досвіду у свідомості мовної особистості. Результатом з'ясування дитиною внутрішньої форми слова є парадоксальні тлумачення, створення неологізмів, які мають асоціативне підґрунтя. Формування мовної здатності дитини проходить через опанування закономірностями мовної системи до засвоєння мовної норми та мовних стандартів.

Основна позиція багатьох вчених полягає в тому, що дослідження ДМ не може обмежуватися однією наукою, воно має міждисциплінарний характер та охоплює не тільки лінгвістичний та психолінгвістичні аспекти, а й соціальний, етнічний, фізіологічний та ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цейтлін С. Н. Инновации как продукт речевой деятельности ребенка [Текст] / С. Н. Цейтлин // Детская речь:

Проблемы и наблюдения : [межвуз. сб. науч. тр.]. Л. : ЛГПИ, 1989. С. 64–74.

2. Львов М. Р. Основы теории речи [Текст] / М. Р. Львов. М. : Изд. центр АКАДЕМИЯ, 2000. 248 с.
3. Лепская Н. И. Детская речь в свете теории коммуникации [Текст] / Н. И. Лепская // Вопросы языкознания. 1994, № 2. С. 82–89.
4. Слобин Д. И. Психолингвистика [Текст] / Д. И. Слобин, Дж. Грин : [пер. с англ.]. – М. : Прогресс, 1976. 350 с.
5. Гридина Т. А. Онтолингвистика. Язык в зеркале детской речи [Текст] / Т. А. Гридина : учеб. пособие. М. : Наука : Флинта, 2006. 152 с.
6. Ерофеева Т. И. Экспрессия в детской речи (на материале записей речи детей от 2 до 5 лет) [Текст] / Т. И. Ерофеева, Н. Ю. Семенченко // Функциональные разновидности речи в коммуникативном аспекте. – Пермь : Пермский гос. ун-т, 1988. – С. 75–83.
7. Выготский Л. С. Психология искусства [Текст] / Л. С. Выготский. – М. : Педагогика, 1987. – 344 с.
8. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность [Текст] / Ю. Н. Караулов. – М. : Наука, 1987. – 264 с.
9. Снитко Е. С. Типы номинативной деятельности в онтогенезе речи / Е. С. Снитко, И. В. Сухан // Лингводидактика слов'янських мов як феномен культури : Темат. зб. наук. праць / Під ред. Н. Ф. Зайченко та ін. – К. : ІСДО, 1993. – С.35-39
10. Моисеенко Олена Юріївна. Дискурсно-прагматичні особливості дитячого мовлення (на матеріалі сучасної англійської мови): Дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 1999. – 173 с.
11. Рудьова О. О. Номінативний аспект дитячого мовлення (на матеріалі французької, грецької, англійської та української мов): Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.15 – загальне мовознавство / О. О. Рудьова; Одес. нац. ун-т ім. І.І.Мечникова. 2002. 174 с.
12. Фурман Н. Г. Формирование механизма мотивации слов в детской речи [Текст] : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01 «Русский язык» / Наталья Геннадьевна Фурман ; Томский гос. ун-т. Томск, 2009. 21 с.
13. Крутий К. Л. Теорія і практика формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку (на матеріалі морфології і словотворення): Автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.02 – теорія і методика навчання української мови / К. Л. Крутий; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. К., 2005. 44 с.
14. Колясникова О. С. Явление мотивационной рефлексии в детской речи [Текст] : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01 «Русский язык» / Оксана Сергеевна Колясникова ; Уральск. гос. пед. ун-т. – Екатеринбург, 2005. 269 с.
15. Калмикова, Лариса Олександрівна. Психологія розвитку мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку [Рукопис] : дис. ... д-ра. психол. наук: 19.00.07 / Калмикова Лариса Олександрівна ; наук. конс. Корняка О. М. ; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. - Київ, 2011. 462 с.
16. Susan H.Foster-Cohen. An Introduction to Child Language Development. Learning about Language. Routledge, 2014. 248 p.
17. Седов К. Ф. Онтопсихолінгвістика. Становление коммуникативной компетенции человека [Текст] / К. Ф. Седов. – М. : Лабиринт, 2008. 320 с.

REFERENCES

1. Tseitlin, S. N. Innovations as a speech product child activity [text] / S. N. Tseitlin / Child's Speech Problems and observation [mezhevuz. sb. nauk. tr.]. L: LHPI, 1989. p. 64-74.
2. Lvov, M. R. Bases speech theory [Text] / M. R. Lvov. Moscow: Ed. Center Academy, 2000. 248 p.
3. Lepsky, N. I. Children's speech in the light of communication theory [Text] / N. I. Lepsky // Questions of linguistics. 1994, № 2. p. 82-89.
4. Slobin, D. I. Psycholinguistics [Text] / D. I. Slobin, J. Greene. [Trans. from English]. – Moscow: Progress, 1976. 350 p.
5. Gridina, T. A. Ontolinguistics. Language in the mirror of the child's speech [Text] / T. A. Gridina: tutorial book. M: Science: Flint, 2006. 152 p.
6. Yerofeyeva, T.I. Expression in the child's speech (from 2 to 5 years on material records speech of children) [Text] / T.I. Yerofeyeva, N.Y. Semenchenko // Functional varieties of speech in the communicative aspect. - Perm Perm State. University Press, 1988, p. 75-83.
7. Vygotsky, L. S. Psychology of Art [Text] / L. S. Vygotsky. – Moscow: Pedagogy, 1987. 344 p.
8. Karaulov, Y. N. Russian language and language personality [Text] / Y. N. Karaulov. – Moscow: Nauka, 1987. 264 p.
9. Snitko, E. S. Nominative types of activity in ontogenesis of speech / E. S. Snitko, I. V. Suhan // Linguistics of Slavic languages as a phenomenon of culture: Temat. Coll. Science. papers / Ed. N. F. Zaichenko and others. - K: ISDO, 1993. P.35-39
10. Moiseenko, E. Y. Moiseyenko Olena Y. Discourse-pragmatic peculiarities of child language (modern English data). – Manuscript. Candidate's Dissertation. Speciality 10.02.04. – Germanic languages. – Kyiv Taras Shevchenko University, Kyiv, 1999. 173 p.
11. Rulyova, O. O. The naming aspect of children's speech (on the material of the French, Greek, English and Ukrainian) – Manuscript. Thesis for the academic degree of the candidate of philological sciences in the specialty 10.02.15 – general linguistics. – Odessa Mechnikov National University, Odessa, 2002. 174 p.
12. Furman, N. H. Formation of motivation mechanism of words in the child's speech [Text]: Candidate's Dissertation of Philology Sciences: 10.02.01 – Russian language / N. H. Furman; Tomsk State. Univ. Tomsk, 2009. 21 p.
13. Krutiy, K. L. Theory and practice of forming of grammatically correct speech of preschool age children (on the material of morphology and word-formation). – Manuscript. The dissertation applying for a scientific degree of doctor of Pedagogical Sciences in the specialty 13.00.02 – Theory and methods of teaching (Ukrainian language). – The National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov, Kiev, 2005. 44 p.
14. Kolyasnikova, O. S. The motivational phenomenon of reflection in children's speech [Text]: diss. ... Cand. Philology. Sciences: 10.02.01 "Russian language" / Oksana S. Kolyasnikova; Uralsk. state. ped. Univ. - Ekaterinburg, 2005. 269 p.
15. Kalmykova, L. O. Psychology of the development of speech activity of the children of pre-school age. – Manuscript. Dissertation for obtaining a scientific degree of a doctor of psychological sciences in speciality 19.00.07 – pedagogical and age psychology. – G. S. Kostyuk Institute of Psychology, National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. – Kyiv, 2011. 462 p.
16. Susan H.Foster-Cohen. An Introduction to Child Language Development. Learning about Language. Routledge, 2014. 248 p.
17. Sedov, K. F. Ontopsiholingvistika. Formation of the communicative competence of the human [Text] / K. F. Sedov. – Moscow: Labirint, 2008. 320 p.

Modern views on children's speech in linguistics and psycholinguistics

Chaiuk T. A.

Abstract. The article considers and discusses modern approaches to the study of children's speech in linguistics and psycholinguistics. The main directions of research in the linguistic and psycholinguistic aspects have been highlighted. It has been established that there is a special system of knowledge and skills in the linguistic aspect of the children's speech in accordance with certain linguistic rules. According to psycholinguistic aspect children's speech is a special stage of ontogenetic development of children's speech of preschool and early school age. It is concluded that for comprehensive analysis, adequate conclusions and recommendations a complex approach is necessary.

Keywords: *child speech, linguistics, psycholinguistics, ontolinguistics.*

Современные взгляды на детскую речь в лингвистике и психолингвистике

Чаюк Т. А.

Аннотация. В статье рассматриваются и анализируются современные подходы к изучению проблемы детской речи в лингвистике и психолингвистике. Выделены основные направления исследований в лингвистическом и психолингвистических аспектах. Установлено, что в лингвистическом аспекте детская речь являет собой систему знаний, умений и навыков в соответствии с определенными языковыми правилами. Согласно психолингвистическому аспекту детская речь является особым этапом онтогенетического развития речи детей дошкольного и младшего школьного возраста. Сделан вывод, что для всестороннего анализа, адекватных выводов и полезных рекомендаций необходим комплексный подход.

Ключевые слова: *детская речь, лингвистика, психолингвистика, онтолингвистика.*